

ADVIES Nr. 2.363

Zitting van dinsdag 25 april 2023

Rechten van vrijwilligers – Voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers en voorontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van artikel 45bis van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

ADVIES NR. 2.363

Rechten van vrijwilligers – Voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers en voorontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van artikel 45bis van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

Bij e-mail van 9 februari 2023 heeft de heer P.-Y. Dermagne, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad om advies gevraagd over een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers en een voorontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van artikel 45bis van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering.

Deze ontwerp teksten hebben tot doel de individuele aangifte van vrijwilligerswerk te schrappen die de uitkeringsgerechtigde werkloze moet indienen bij de RVA om vrijwilligerswerk te mogen cumuleren met een werkloosheidsuitkering.

Op verslag van het Dagelijks Bestuur heeft de Raad op 25 april 2023 het onderstaande advies uitgebracht.

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN REIKWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

Bij e-mail van 9 februari 2023 heeft de heer P.-Y. Dermagne, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad om advies gevraagd over een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers en een voorontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van artikel 45bis van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering.

Om een vrijwillige activiteit te mogen cumuleren met een werkloosheidsuitkering, moet een uitkeringsgerechtigde werkloze die vrijwillige activiteit momenteel aangeven bij de RVA. Die individuele aangifte moet gepaard gaan met een aangifte van de organisatie bij dewelke de werkloze zich wil inzetten als vrijwilliger.

Het wetsontwerp gaat ervan uit dat de individuele aangifte die de werkloze moet indienen, een rem vormt op zijn engagement als vrijwilliger. Het wetsontwerp wil die rem wegnemen.

Het wetsontwerp behoudt echter wel een controle op de tewerkstelling als vrijwilliger van uitkeringsgerechtigde werklozen omdat het van mening is dat moet worden vermeden dat vrijwilligers worden tewerkgesteld voor taken die moeten worden uitgevoerd door gewone werknemers binnen de contractuele of statuutgebonden banden.

De RVA zal die controle blijven uitvoeren, maar eerder op de organisaties die toelating hebben gekregen om uitkeringsgerechtigde werklozen als vrijwilligers in dienst te nemen voor de taken die in die toelating worden vermeld.

Gezien de urgentie van dit dossier, wordt het advies van de Raad binnen de twee maanden verwacht.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

De Raad heeft de ter advies voorgelegde ontwerp teksten zorgvuldig bestudeerd.

Hij wijst er meteen op dat vrijwilligerswerk een onderwerp is waarover de Raad zich reeds herhaaldelijk heeft uitgesproken, onder meer in zijn advies nr. 2.050 van 18 juli 2017, en in het bijzonder over het kader voor de activiteiten van vrijwilligers en de organisaties die hen tewerkstellen, de rechtszekerheid en de erkenning van het maatschappelijk belang van de acties van vrijwilligers.

In dit verband had de Raad bijzondere aandacht voor de wijzigingen die deze teksten aanbrengen in de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers en in artikel 45bis van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering.

De ter advies voorgelegde ontwerp teksten zijn gestoeld op de overtuiging dat door de controle door de RVA betrekking te laten hebben op de organisaties en niet op de individuen die zich inzetten als vrijwilligers, deze ontwerp teksten bepaalde remmen voor het uitoefenen van vrijwilligerswerk door uitkeringsgerechtigde werklozen willen wegnemen. Het kan gaan om administratieve belemmeringen of de vrees om hun uitkering te verliezen.

In deze context heeft de Raad kennisgenomen van het standpunt van het Beheerscomité van de RVA over de ontwerp teksten.

De Raad stelt vast dat het Beheerscomité van de RVA zich unaniem negatief uitspreekt over deze ontwerp teksten.

In de standpunten en de voorbereidende werkzaamheden binnen het Beheerscomité van de RVA worden onder meer de volgende punten genoemd:

1. De in de ontwerp teksten voorgestelde regeling schept rechtsonzekerheid die wordt afgewenteld op de werkloze die als vrijwilliger wil werken.

De RVA verduidelijkt namelijk dat de tenuitvoerlegging van de voorgestelde maatregel betekent dat de organisaties systematisch een aangifte bij de RVA moeten indienen, omdat zij niet altijd weten of een vrijwilliger een uitkeringsgerechtigde werkloze is, hetzij omdat de betrokkene een onjuiste aangifte heeft ingediend met betrekking tot zijn status, hetzij omdat zijn situatie verandert.

Als een uitkeringsgerechtigde werkloze vrijwilligerswerk doet, maar de organisatie vooraf geen aangifte heeft gedaan en blijkt dat de activiteit niet kan worden aanvaard, of als de organisatie de werkloze niet op de hoogte heeft gebracht van de weigering van de RVA, loopt hij dan ook het risico dat hij wordt uitgesloten van het recht op uitkeringen, die teruggevorderd moeten worden.

Voorts kunnen bepaalde gevallen van oneigenlijk gebruik momenteel dankzij de individuele aangiften in een vroeg stadium worden rechtgezet. Het afschaffen van die aangiften zou kunnen leiden tot het achteraf vaststellen van onregelmatigheden en tot regularisaties achteraf en dientengevolge tot een sterke stijging van het aantal terugvorderingen van uitkeringen als gevolg van die nieuwe regeling.

Dergelijke situaties zijn nadelig voor zowel de uitkeringsgerechtigde werkloze als de RVA, die de door deze regeling veroorzaakte problemen zal moeten ondervangen. Deze nieuwe regeling zal dus ook voor de Administratie lastig te beheren zijn.

2. De voorgestelde regeling heeft enkel betrekking op situaties waarin de vrijwilliger eerst werkloos wordt en vervolgens een activiteit als vrijwilliger aanvat, terwijl de omgekeerde situatie zich ook kan voordoen, namelijk een vrijwilliger die eerst een baan heeft en vervolgens werkloos wordt.
3. Het staat niet vast dat vrijwilligerswerk noodzakelijk is om de doelstelling in het kader van de weg naar werk te bereiken, zoals sommige gewestelijke instellingen betogen.
4. Een werkloze die een activiteit als vrijwilliger wil verrichten, heeft bepaalde wettelijke verplichtingen, waaronder een voorafgaande aangifte.

Ter afsluiting van zijn bespreking is de Raad het eens met het eenparige negatieve standpunt van het Beheerscomité van de RVA.

Hij spreekt zich derhalve eveneens uit tegen deze ontwerp teksten.

De Raad benadrukt niettemin dat het van belang is het gebruik van vrijwilligerswerk door organisaties aan te moedigen. Daartoe is administratieve vereenvoudiging belangrijk en moeten procedures en formaliteiten die leiden tot meer administratieve rompslomp voor organisaties, worden vermeden.

Tot slot wil de Raad geraadpleegd worden over de aanpassingen die eventueel naar aanleiding van dit advies aan de ontwerp teksten zouden worden aangebracht.
